

BULETINUL

COMISIUNII

MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLIKAȚIUNE TRIMESTRIALĂ

BUCUREȘTI

Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r I. St. Rasidescu
16, STRADA DOAMNEI. 16

1909

25.251.

BULETINUL
COMISIUNII
MONUMENTELOR ISTORICE

COMITETUL DE REDACȚIE

D-nii: ION KALINDERU, GR. CERKEZ, N. GABRIELESCU, G. MURNU,

Membri Comisiunii Monumentelor Istorice

și

P. GARBOVICEANU

Administratorul Casei Bisericii

Secretar, ALEX. LĂPĂDATU.

ABONAMENTUL ANUAL :

IN ROMÂNIA 10 Lei
IN STRĂINĂTATE 12 „

REDACȚIA: la Administrația Casei Bisericii, București.

Extras din Deciziunea Ministerială privitoare la redactarea Buletinului.

1. Cu începere de la Ianuarie 1908 se va publica, sub direcția Comisiunii Monumentelor Istorice și în editura Administrației Casei Bisericii, o revistă periodică numită *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*.

2. Acest Buletin va fi organul oficial al Comisiunii, va apărea trimestrial și va cuprinde:

a) O parte științifică, în care se vor publica tot felul de monografii, studii, lucrări, comunicări și materialuri de natură istorică, arhitectonică și artistică, privitoare direct și numai la monumentele noastre istorice;

b) O parte oficială, în care se vor publica rapoartele anuale ale Comisiunii, procesele-verbale ale ședințelor ei, referatele arhitecților însărcinați cu conducerea și executarea lucrărilor de conservare și restaurare, precum și eventualele circulări, informațiuni și deciziuni ale Ministerului și ale Comisiunii, privitoare la monumentele noastre istorice.

3. Buletinul apare sub direcția membrilor Comisiunii, cari, împreună cu administratorul Casei Bisericii, alcătuiesc comitetul de redacție. El e pus sub îngrijirea secretarului Comisiunii, care e îndatorat să pregătească și să procure materialul necesar, să-l aducă la cunoștința comitetului de redacție și să supravegheze tipărirea lui.

4. Pentru ca publicațiunea să se prezinte cât mai sistematică și cât mai folositoare, se stabilește următorul program cu privire la felul lucrărilor ce va trebui să cuprindă Buletinul:

a) Monografiile istorice, arhitectonice și ar-

tistice asupra monumentelor noastre istorice, monografiile cari vor fi ilustrate și documentate cu reproduceri necesare de fotografii, desemnuri, aquarele etc.;

b) Releveuri de la cele mai însemnate și caracteristice, din punct de vedere arhitectonic, monumente istorice;

c) Studii și lucrări unitare, asemenea ilustrate și documentate, bunăoară: asupra inscripțiilor murale și tombale din epoca lui Ștefan-cel-Mare, Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu etc., asupra artei decorative, în sculptură și pictură, întrebuințată în bisericile și mănăstirile noastre în anumite epoci, asupra portretelor murale de citori: Domni, Doamne, Arhieriei, Boeri, Jupănese etc., asupra picturii bisericești, asupra costumelor etc.;

d) Materialuri: scurte fragmente, comunicări, însemnări și note de interes deosebit privitoare la monumentele noastre istorice;

e) Note bibliografice și critice asupra publicațiilor și periodicelor de specialitate;

f) În sfârșit, suplimente artistice, în culori, cari să înfățișeze biserici, mănăstiri, reproduceri de portrete murale, de picturi, de ornamentațiuni etc.

În cadrul lucrărilor înșirate mai sus se cuprind și acele privitoare la monumentele istorice din afară de Regat, intru cât aceste vor fi de origină românească — înălțate de Voevozii noștri sau în legătură directă cu trecutul nostru.

Buletinul se găsește de vânzare la Librăriile Sococ, Sfetea și Alcalay.

INSTITUTUL DE PROIECTARE
„I.S.P.I.O.R.”
BIBLIOTECA
Inv. 43.P.
Cota

BULETINUL

COMISIUNII

MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLIKAȚIUNE TRIMESTRIALĂ

SUB AUSPICIILE MINISTERULUI DE CULTE ȘI INSTRUCȚIUNE PUBLICA
ȘI IN EDITURA ADMINISTRAȚIEI CASEI BISERICII.

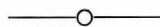
1909

IULIE-SEPTEMYRIE

BUCUREȘTI
Inst. de Arte Grafice CAROL GÖBL S-r Ion St. Rasidescu
16, Strada Doamnei, 16
1909

CUPRINSUL.

TEXT.

Curțile domnești Brâncovenești : 1. Doicești.

O nouă diplomă militară romană.

Două noi inscripții dela Comana.

Frescurile dela Hurezi : Biserica cea mare și paraclisul.

Clopotnița dela Păpăuți.

Mănăstirea Hurezi : Chiliile dela miază-noapte.

Cronică : † Gr. G. Tocilescu. Din lucrările Comisiunii. † A. Baltazar. Din tesaurul arheologic al Dobrogei.

ILUSTRAȚIUNI.

Doicești :

1. Biserica (vedere spre sud).
2. Ruinile împrejmuirii Curții.
3. Biserica (vedere spre nord).
4. Ruinile caselor domnești, cu pivnița.
5. Ruinile împrejmuirii Curții.
6. Chenarul ușii și pisania bisericii.
7. Ușile împărățești din biserică.
8. Sfeșnic domnesc din biserică.
9. Fereastră de ventilație dela biserică.
10. Releveuri de picturi, decorațiuni și sculpturi dela Hurezi (tabla 1).
- 11-12. Diplomă militară romană : fața exterioară a plăcii groase.
- 13-14. Diplomă militară romană : fața interioară a plăcii subțiri.
15. Bronz reprezentând un soldat pretorian.
16. Pisania paraclisului dela Comana.
17. Epitaful lui Radu-Șerban și Nicolae-Vodă Pătrașcu dela Comana.

18. Ruinile paraclisului dela Comana.

Frescuri dela Hurezi :

19. Boltă în pronaosul bisericii.
20. Bolți și arcuri în pronaosul bisericii.
21. Pantocratorul.
22. Inscripție zugrăvită în biserică.
23. Nașterea Maicii Domnului (paraclis).
- 24-25. Picturi pe peretele nordic (paraclis).
26. Patriarhul Neftalam.
27. Clopotnița dela Sf. Ion-Piatra.
28. Clopotnița dela Păpăuți.
29. Planul acestei clopotnițe.

30. Releveuri de picturi, decorațiuni și sculpturi dela Hurezi (tabla 2).

Mănăstirea Hurezi (desemnuri):

31. Chiliile dela miazăzi cu clopotnița.
32. Chiliile dela miazănoapte.
33. Chiliile dela apus cu paraclisul.
34. Gr. Tocilescu (portret).

cest paraclis, una dintre cele mai interesante părți ale mănăstirii, este situat la mijlocul clădirii de pe latura din spre apus a incintei — drept în fața bisericii cei mari.

Proporția generală a paraclisului este perfectă, atât văzută din curtea mănăstirii, de unde corpul altarului se înalță pe deasupra învâlișului chiliilor, producând prin suprapunerea pitorească a diferitelor învâlituri un frumos efect, cât și din partea opusă, spre grădină, de unde un pridvor cu arcade răzâmate pe stâlpi de piatră să deschide la o înălțime de peste 10 metri deasupra solului grădinei. Înălțimea totală a paraclisului în această parte este de aproape treizeci de metri, — turla lui ridicându-se mai sus decât turele bisericii cei mari și decât clopotnița mănăstirii.

În catul de jos, sub paraclisul propriu zis, se află vechea trapeză a mănăstirii, astăzi transformată în magazie, unde mai cele își păstrează porumbul. Această încăpere este frumos boltită prin o calotă sferică, răzâmate pe patru arcuri joase și puternice; totul este frumos pictat. Zidurile cari închid trapeza la ambele extremități sunt adăugate în urmă, căci la înce-

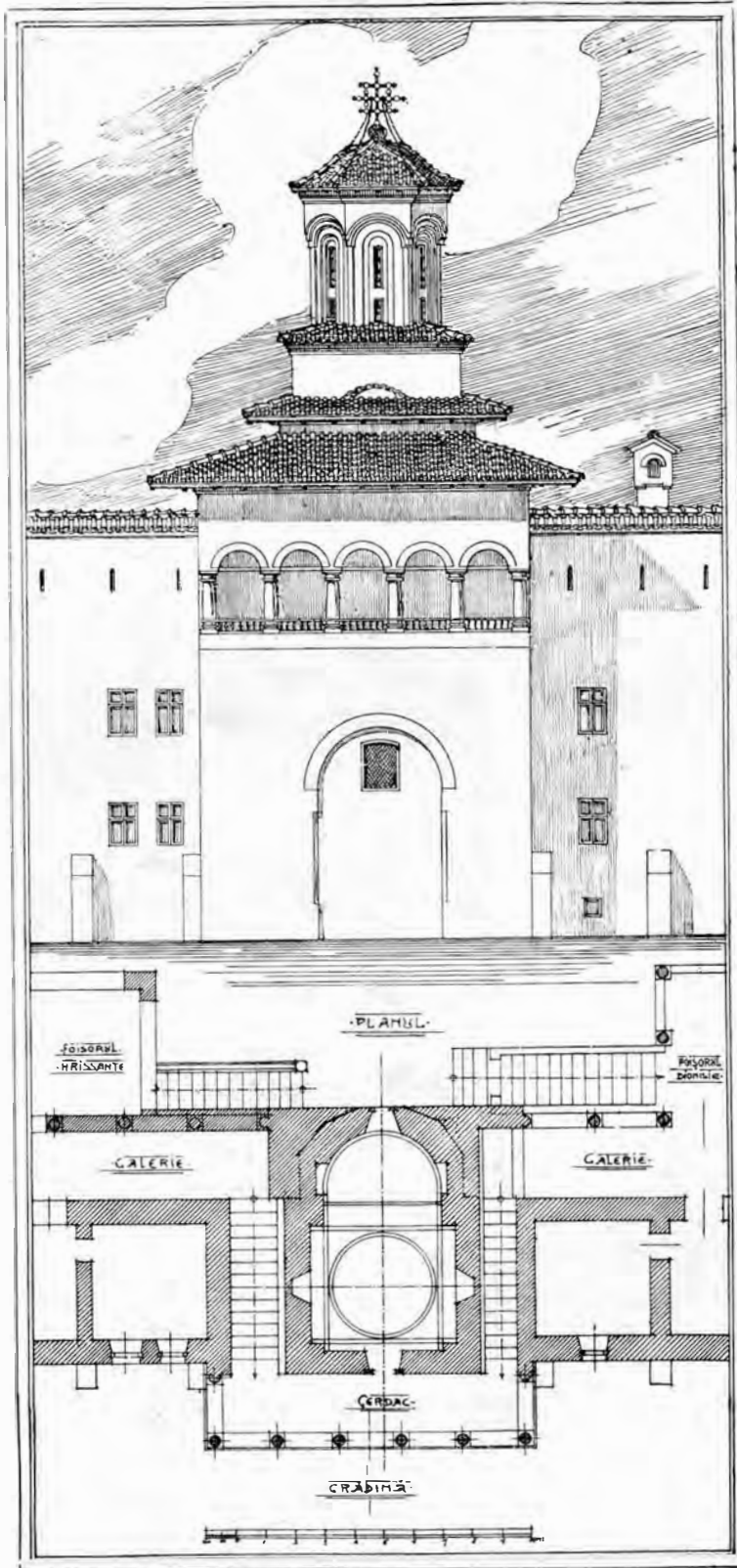
put era pe aci o trecere deschisă, care pune în legătură curtea mănăstirii cu grădina. Trebuie observat că curtea mănăstirii este cu vre-o trei metri mai ridicată de cât grădina.

Paraclisul propriu zis se află deasupra trapezei și la un nivel mai ridicat decât rândul superior de chilii. Două scări laterale, de largimi inegale, duc în pridvorul paraclisului, care este boltit cilindric și acoperit cu picturi, reprezentând patimele sfântului Ioan Botezătorul. Arcadele sunt pictate cu ornamente decorative ca cele dela pridvorul bisericii cei mari și, în genere, ca toate picturile dela bisericile din timpul lui Constantin Brâncoveanu.

Șase stâlpi de piatră susțin aceste arcade. Între ei se găsește o mică balustradă de lemn, ca la galeriile curții interioare ale mănăstirii. Ușa paraclisului, care se deschide în acest pridvor, este de lemn sculptat. Chenarul ei este de piatră cioplită.

Interiorul paraclisului se compune dintr'un naos pătrat și un altar semi-circular. Peste naos se ridică turla, care se razimă pe patru arcuri egale, după modul și dispoziția obișnuită. O tâmplă de lemn, bogat sculptată și decorată cu poleială și cu colorii, desparte naosul de altar. Paraclisul e luminat actualmente numai de sus prin

mici ferestre și prin turlă; singur altarul e — căci cele două ferestre laterale ale naosului

20. Paraclisul mănăstirii Hurezi.

— Planul și fațada exterioară (dela apus) —

luminat direct prin o fereastră mai mare, — ind mai eșit decât cele mai mici ca el.

sunt astăzi zidite, iar în exterior ele dau spre scările laterale în locuri astăzi acoperite. Acest fapt ne face a presupune că la început chiliile dela rândul superior, din dreapta și din stânga paraclisului, nu existau, sau că învelitorile acestor chilii se opriau în dreptul scărilor, lăsându-le pe aceste descoperite, astfel că paraclisul putea căpăta lumină pe acolo.

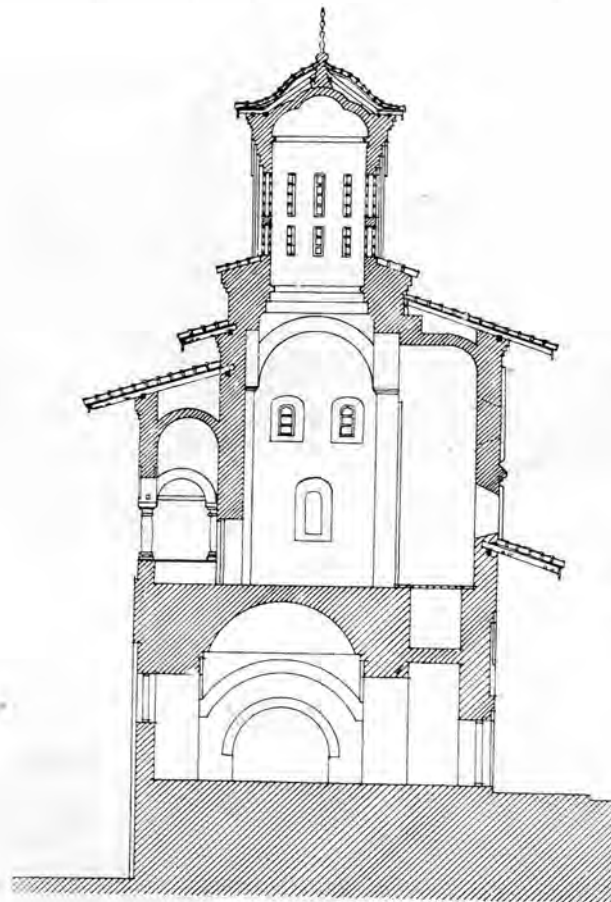
În altarul paraclisului, sub o lepede de piatră, se află o ascunzătoare, care se găsește în grosimea zidurilor pe deasupra bolții trapezei.

Fațada paraclisului propriu zis este decorată cu arcaturi oarbe, tencuite, tăiate cam pe la mijlocul înălțimii lor de un brâu orizontal, format din două rânduri de zimți de cărămizi tencuite. Două rânduri de ferestre cu chenare de piatră împodobesc fațada: la partea inferioară, sub brâu, ferestre mai mari, asemănându-se cu acele ale bisericii mari; la partea superioară, pe deasupra brâului, ferestre mai mici. Turla este frumos proporționată. Ea este octogonală cu opt ferestre lungi, împărțite fiecare în două și înconjurată pe dinafară cu mai multe rânduri de arcuri concentrice, fiecare arc fi-

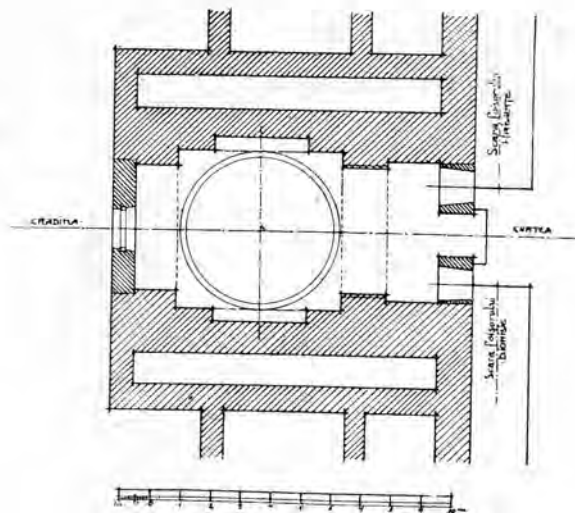
Cornișele sunt făcute din trei rânduri de dinți în cărămidă, separate prin câte un rând drept, după dispoziția obișnuită. Turla este acoperită cu o boltă formată din patru sfere, care se întretaie și care sunt, la rândul lor, acoperite cu o calotă sferică. În vârful calotei este o chee de piatră, terminată cu un ghem tot de piatră, pe care sunt sculptate arabescuri în formă de împletituri. În această piatră este înfiptă crucea, compusă din trei ramuri orizontale, împodobite cu globuri poleite și terminate la capete cu mici cruci poleite. Celelalte părți ale fațadelor sunt simple, cu suprafețe aproape netede, fără decorațiuni, tot efectul atât de impunător al acestui edificiu, fiind obținut prin proporțiile lui admirabile și prin dispozițiunea pitorească a învelitorilor combinate și suprapuse cu adânc sentiment de compoziție. Din aceste puncte de vedere, paraclisul mănăstirii Hurezi trebuie considerat ca unul din cele mai perfecte dintre monumentele noastre.

Restaurarea s'a făcut în anii 1908 și 1909. A trebuit a se schimba în principiu toate învelitorile cu șarpanta lor, care era în mare parte putredă. S'au refăcut aceste învelitori cu olane smălțuite, executate de olarii unui sat vecin. Aceste olane sunt de calitate foarte bună și de o culoare plăcută. Streșinile învelitorilor s'au făcut cu console profilate în lemn de stejar. Tencuelile s'au refăcut în întregime, reparându-se zidăriile, cari erau stricate în multe părți, mai ales la cornișe, cari au trebuit a se refăce aproape în întregime. Crucea s'a reparat, completat și poleit din nou. Ferestrele s'au refăcut noi, cu două rânduri de cercevele. Rămâne a se restaura ușa și ferestrele dela intrarea în trapeză,

în fațada din spre curte, deoarece această parte a fost executată în urmă și în condi-

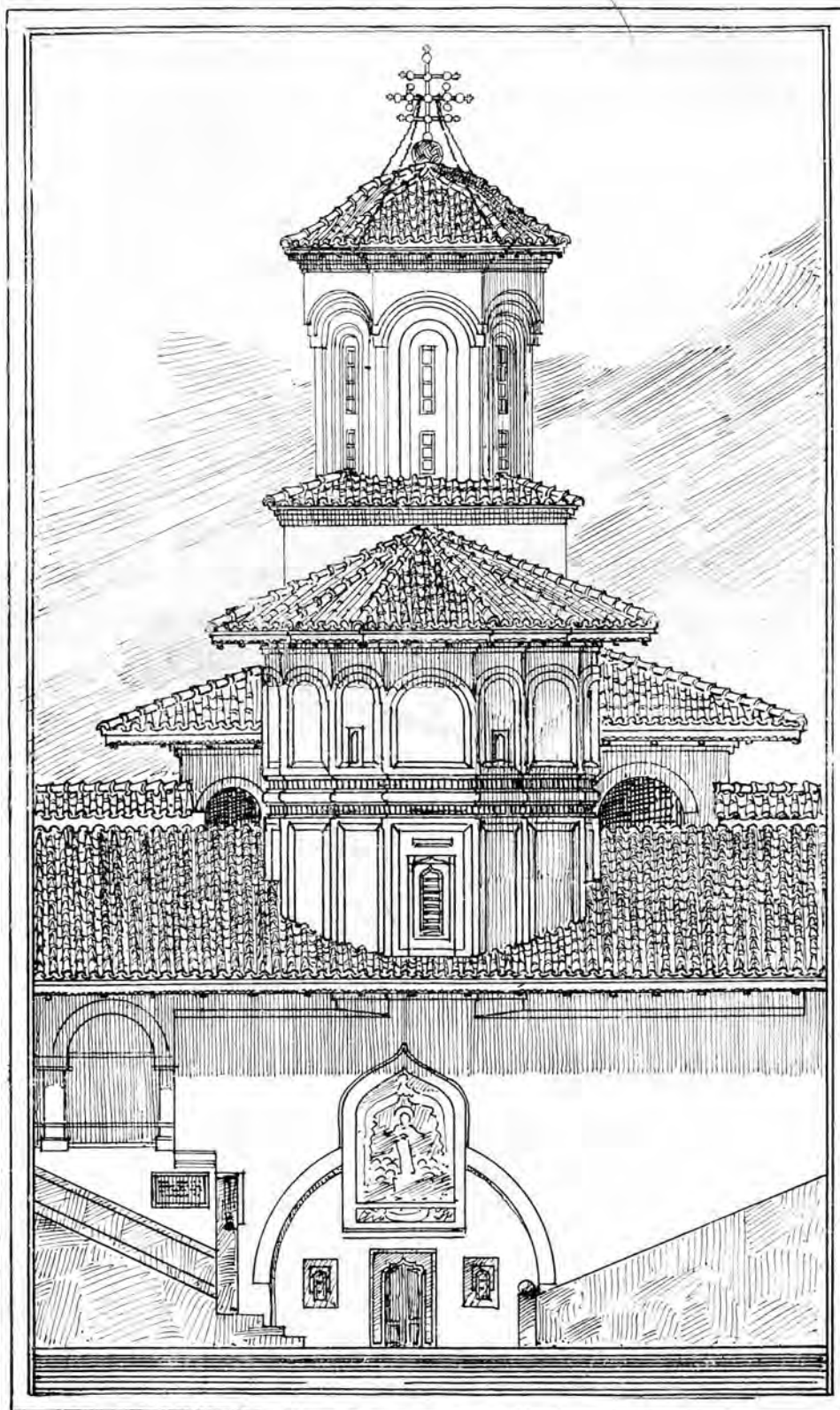
PLANUL TRAPEZEI

21. Paraclisul mănăstirii Hurezi.

— Planul trapezei și secțiune prin axa longitudinală —

țiuni cari lasă mult de dorit. Aceasta se va face în anul viitor. **ARH. N. GHICA-BUDEȘTI.**

22. Paraclisul mănăstirii Hurezi.

— Fațada interioară (de la răsărit). —